

— jubilant je »diplomiral na slavističnem oddelku filozofske fakultete v Ljubljani«

— poučeval je »na novoustanovljeni Višji pedagoški šoli«

— bil je izredni profesor »na Filozofski fakulteti v Ljubljani«

— bil je znanstveni svetnik »v Inštitutu za slovenski jezik SAZU«

— v istem »inštitutu je sodeloval« ...

— predaval je »na filozofski fakulteti«

Pravopisna vprašanja so pri nas zmeraj bolečina posebne vrste, morda prav zaradi tega, ker so bila določila sprejeta dostikrat brez ustrezne poglobitve v funkcijo jezikovnih znamenj — in jih je bilo treba sprejemati »kot zakon«. »Zakon« — mislim, da je pravopis le zbirka bolj ali manj natančnih in preiščenih pravil, ki so lahko le *napotek* za pisanje — »zakon« je lahko primeren ali manj primeren, postavljen na podlagi prakse ali sporočilne vloge znamenj — ali pa z namenom, zaustaviti ali omejiti določen jezikovni pojav. Pokojni prof. dr. France Tomšič se je za malo začetnico navduševal z namenom, preprečiti preobilje velike začetnice, ne pa zaradi posebne vloge tega znamenja. Seveda je bil tudi v prejšnjem pravopisu to samo nasvet, ne »zakon«.

Novi pravopis — pišem po spominu na razpravo, ker o vašem vprašanju v pravopisni komisiji nismo posebej govorili in zato ni-

— »na Višji pedagoški šoli in na fakulteti«.

Vsi citati so s strani 160 in 161. Moja vprašanja so toliko bolj upravičena, ker je dr. Breda Pogorelec eden vodilnih slovenskih jezikoslovcev in še zato, ker je v imenovanem članku (str. 163) zapisala, kako se je prav dr. Tomšič ob Pravopisu 62 (prim. še: *Pravopis 62: akademski institut!*) »potegoval za vpeljavo male začetnice pri stvarnih lastnih imenih«.

Rado Smrekar
Cerknica

sem pooblaščen objavljati odlomkov iz uvoda, ki ga pripravljamo — bo imel glede pisave velike in male začetnice natančna določila, utemeljena s pomensko vlogo posamezne besede ali besedne zveze v konkretnem besedilu. Če bo šlo za stvarno lastno ime, ga bo pisec pisal z veliko začetnico, občna imena pa bo pisal z malo. O konverziji, kakor imenujemo to prestopanje z ravnine na ravnino, bo v okviru pravopisnih možnosti seveda določal piščoči. Raba velike in male začetnice v sestavku, ki ga navajate, se torej ravna pretežno po tem novem načelu. Možna bi bila še doslednost v pisanju z veliko in v primerih v *Inštitutu* ali na *Fakulteti* (Inštitut za slovenski jezik SAZU, Filozofska fakulteta v Ljubljani). Mala začetnica pa se je v prvem primeru (*»diplomiral je ...«*) po nemarnem vrnila iz objavljenih bibliografij, ki so napisane po drugem načelu.

B. Pogorelec
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Iz delovanja Slavističnega društva Slovenije

PISMO O POLOŽAJU SLOVENŠČINE V PREDMETNIKU VZGOJITELJSKIH ŠOL

doc. dr. Breda Pogorelec,
predsednica Slavističnega društva Slovenije
Ljubljana, Filozofska fakulteta

Predsedniku Strokovnega sveta
pri Sekretariatu za vzgojo in izobraževanje
tovarišu Stanetu Kranjcu,
Ljubljana

V skladu z našim dogovorom ob ustni intervenciji 5. julija 1975 ponavljam svoje stališče in stališče članov Slavističnega društva Slovenije glede položaja našega predmeta v sedanjih šoli, analogno s tem pa tudi ob načrtovanju prve stopnje usmerje-

nega izobraževanja v 9. in 10. razredu. Stališče je bilo javno formulirano na občnem zboru Društva septembra 1974, pozneje pa na številnih sestankih v ožjem in širšem okviru.

Gre za vprašanje novega predmetnika in predmetniku ustreznega učnega načrta v začnih osnutkih usmerjenega izobraževanja. Po razpravah, v katerih neposredno ne sodelujemo in tudi nismo o njih poteku

Ljubljana, 6. julija 1975

ustrezno poučeni, je bil namreč izdelan predlog, po katerem bi bile v 9. razredu predmetu slovenski jezik s književnostjo (jugoslovanskimi književnostmi?) odmerjene tri tedenske ure — kar je z dogovorom zagotovljeni jugoslovanski minimum (!), v desetem razredu pa poleg teh treh še ena ura iz dopolnilnega fonda, skupaj torej 4 ure.

Še ko so te ure neuradno »grozile«, smo reagirali v sklopu drugih problemov naše stroke v slovenski družbi in v zvezi s tem poslali pismo na predsedstvo Republiške konference SZDL, v katerem smo poudarili vlogo stroke v javnosti, opozorili na pomanjkljivo, da ne rečemo nezadovoljivo jezikovno kulturo naših delovnih ljudi, kar pogosto preprečuje ne samo osebni razvoj, ampak tudi ovira pri vsakdanjem vključevanju v samoupravni proces. Za te trditve smo imeli oporo v nekaterih raziskavah, pa tudi v vrsti spoznanj zasebnega značaja. Odgovor na naše pismo je bila seja na predsedstvu, ki se je je med drugim udeležil tudi predstavnik Zavoda za šolstvo in na kateri smo se dogovorili, da o urah (izrazili smo bojazen, da novi predmetnik vprašanja slovenskega jezika ne bo ustrezno rešil) ne bomo govorili, dokler ne bo sestavljen učni načrt. Žal so priprave za začasni učni načrt s predmetnikom tekale po dveh tirih: medtem ko je ena skupina pripravljala predmetnik z urami (brez načrta), je druga skupina po nalogu tov. Lipužiča izdelovala učni načrt; pri tem delu so na tej stopnji sodelovali člani katedre za slovensko književnost, s katedre za slovenski knjižni jezik pa za sedaj doc. dr. Pogorelec — katedra se bo v celoti vključila v to delo šele v poletju. Sestanke je animiral tov. prof. M. Feguš, udeleževal pa se jih je še tov. prof. F. Bohanec. Zdi se, da je novi učni načrt v zasnovi in predvideni

izpeljavi novost, odprto vprašanje pa postaja čas, ki je odmerjen predmetu v 9. razredu.

Mnenja smo, da ta rešitev ni ustrezna. Prvič gre v tem primeru za vzgojiteljske šole in mora biti na voljo čas za utrjevanje snovi in za oblikovanje samostojnega jezikovnega nazora. Potrebna je tudi določena stalnost predmeta, tako za učitelja kakor za učenca. Mislimo seveda na stalnost položaja glede na to, da gre za predmet, ki se seznanja z osnovnim in glavnim sredstvom sporazumevanja, ne mislimo pri tem na stalnost zasnov! Bilo bi idealno, če bi bil za ta predmet prostor vsak dan, dalo pa bi se veliko doseči tudi z rednimi štirimi tedenskimi urami, kar bi bilo za naše razmere dejanski maksimum in minimum. Glede na to, da je del jezikovne vzgoje namenjen neumetnostnim besedilom — kar je v takem obsegu precejšnja novost — bi se dalo doseči sodelovanje v okviru šolskega kolektiva tudi z drugimi učitelji, kolikor seveda ti jezikovno kulturo imajo.

Pripominjamo še, da se ne moremo strinjati z nikakršnim navajanjem globalnega večjega števila ur in tako dalje, ki da so ga z novostmi deležni učenci: predmet je bil v preteklosti reducirán marsikje do drastične meje. Predlagamo, da ne kaže primerjati prejšnjega z novim, ampak ustvarjati, krojiti novo z novo vsebino in ustrezno obliko.

Tudi je treba vedeti, da je kampanja pripeljala v učiteljske vrste marsikoga, ki je še kako potreben temeljite vzgoje: izkušnja s kadrom iz učiteljskih šol nas opozarja na to. Če nečemo še bolj zategovati začaranega kroga nekvalitete, mislim, da moramo stanje upoštevati in ga reševati.

Pozdravlja Vas

Breda Pogorelec

PS: Strokovni svet je na svoji seji dne 8. julija 1975 v predmetniku za vzgojiteljske šole odmeril slovenščini v 9. in 10. razredu po 4 tedenske ure.

POPRAVKI

Prof. Avguštin Pirnat je opozoril, da v članku *Slavistične ekskurzije po škojeloškem področju* (6. št.) ob imenu Jakoba Šolarja manjka letnica smrti, in sicer 1968; sam avtor — J. Šifer — pa je prosil, da v članku o Selški dolini popravimo: Cene Kopčavar iz Selc ni umrl 1964, ampak 1965; Ivan Jan je napisal knjigo o dražgoški bitki in ne brošure.

V članku Marjana Tavčarja o pisavi in izgovarjavi grških lastnih imen (7. št.) je treba na str. 218, 2. odstavek, pravilno brati: pišejo to skupino z *nt* (namesto: pišejo to skupino z *nd*).